

RIZA MAKAMI

BÜLENT SÖNMEZ*

Yazarlığa merak saran asilzade bir İngiliz Lordu Bernard Shaw'a incelemesi için yazdıklarını verir. Bernard Shaw Lordun yazdıklarını okur ve kendisine metinlerin çok başarısız olduğunu ifade eden bir not yollar. Asilzade Lord bu notu alınca çok kızar ve uşağına atlı arabasını hazırlamasını emrederek alalacele Bernard Shaw'ın evine gider. Kapıdan hışımla girer ve yakasına yapışır "Mr. Shaw Mr. Shaw, ben sizin gibi para için değil, şanım ve şerefim için yazıyorum" der.. Bernard Shaw bir yandan yakasını kurtarmaya çalışırken bir yandan cevap verir": Haklısınız efendim, ikimiz de kendimizde olmayan şey için yazıyoruz"

Utandır İnsan Hayvan Olmaktan

Evet, bir ideolojik mücadelede herkes aynı davaya gönül vermiş görünmekle birlikte birçoğu yüce kavramların arkasında aslında kendinde olmayanı arar; eksik tarafını tamamlamayı dener. Önde ideolojik sloganlar olsa da arkada bir kadın talebi, bir para talebi, makam ya da şöhret talebi bulunabilir.

Birçoğu bunu fark etmez veya kendiyile yüzleşmekten utanır. Ancak bütün insanlar için en üstün iyiyi gerçekleştirme talebi olarak öne çıkan ideolojik mücadeleler güç ve alan kazandıkça bireyler eksikliklerini giderme yoluna giderler. İşte tam burada bireyin hareketinde cevheri olanın mı (dolayumsuz aşkın hareket), yoksa bireysel, tatmin edilmemiş hayvani ya da ruhsal ihtiyaçların mı olduğu açığa çıkar.

İhtiyaçlarını tatmin ettiğinde dava da bitmiş olur. Ancak insan yine de bunu kendisine bile itiraf etmeye utanır. En üstün iyiyi hedeflemediği için

aslında kendisinin bırakın en üstün olanı; (herkesin iyisini) kendi hırslarını ve hayvani iştahasını bile aşamadığını görür. Ama insan böyledir; aşağıya düşmekten ve ille de hayvan olmaktan utanır. Kendini bu yeni duruma adapte etmek için yine kendini kandırma yolunu seçer.

Bu yüzden dünün devrimcileri için kadın, makam, para, mevki ile bozuldu; "eskiden şöyleydi şimdi böyle oldu" denmesinin asıl anlamı hiçbir şeyin değişmediğidir. Herkesin hedefine nail olduğundan sözedebiliriz ancak değiştiğinden sözedemeyiz.

İşte İslamcılık sona erdi, komünizm bitti falan gibi yaklaşımlar bu yüzden çok da tutarlı değildir. Çünkü bu yaklaşımlar hem sosyolojiyi hem psikolojiyi ıskalamaktadır. Hatta bu söylem sahiplerinin bile bir tür tatmin arayışından sözedilebilir.

Çünkü insanoğlu çabucak ve kolayca değişmez. Onun kalkış noktasının ne olduğu elde edilen zafer ve başarılarla ortaya çıkar.

Marx'ın koşullar insanı değiştirir derken ki yanılışı da buradadır. İnsan koşulları anlamlandırarak hedefi için koşulları araçsallaştırır. Koşullar insanın tıynet ve niyetini açığa çıkarır.

Kimin için hicret edersen ona nail olursun denmesinin anlamı da budur.

"Ameller ancak niyetlere göredir; herkesin niyeti ne ise eline geçecek odur. Kimin hicreti, Allah ve Resûlü (rızası) için ise, onun hicreti Allah ve Resûlü'ne dönüktür. Kim de nâil olacağı bir dünya veya nikâhlanacağı bir kadından ötürü hicret etmişse, onun hicreti de hedeflediği şeye göredir." (Buhârî, Bedü'l-Vahy, 1; Müslim, İmare, 155; Ebu Davud, Talak, 11)

1 Prof. Dr.